

ประโยค ป.ธ. ๖
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

๑. ขณะนั้น ประชาชนที่ยืนใกล้ ๆ สอบถามเศรษฐีนั้นว่า นายขอรับเพราะเหตุไร ท่านจึงปรบมือ ในเวลาที่พระคันธกุฎีซึ่งท่านเสียดสละทรัพย์ถึงขนาดนี้สร้างไว้ถูกไฟไหม้เล่า ฯ เศรษฐีตอบว่า พ่อแม่ (พี่น้อง) ทั้งหลายข้าพเจ้าทำกรรมประมาณเท่านี้ ได้เพื่อที่จะฝังทรัพย์ไว้ในพระพุทธรูปศาสนาที่ไม่สาธารณ์แก่pongภัยมีไฟเป็นต้น ข้าพเจ้ามีใจยินดีว่า เราจักได้สละทรัพย์ประมาณเท่านี้สร้างพระคันธกุฎี (ถวายเป็น) พระศาสนาใหม่อีก จึงได้ปรบมือแล้ว ฯ เศรษฐีนั้น ได้เสียดสละทรัพย์ประมาณนั้นให้สร้างพระคันธกุฎี ได้ถวายเป็นพระศาสนาซึ่งมีภิกษุบริวาร ๒๐,๐๐๐ รูป ฯ โจรเห็นกิริยาของเศรษฐีนั้นแล้วคิดว่า เราไม่กล้าเศรษฐีนี้ จักไม่อาจทำให้เก้อเขินได้ เหตุอันยกไว้ก่อน เราจักฆ่าเขาให้ตาย จึงเหน็บกริชไว้ระหว่างผ้านุ่ง แม้เดินเที่ยวเตร่อยู่ในวิหารทั้ง ๗ วัน ก็หาโอกาสไม่ได้ ฯ ฝ่ายมหาเศรษฐี ถวายเป็นภิกษุสงฆ์มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธาน ตลอด ๗ วัน ถวายบังคมพระศาสนาแล้ว ทูลว่าพระเจ้าข้า ชายคนหนึ่ง เผานาของข้าพระองค์ ๗ ครั้ง ตัดเท้าโคในคอก ๗ ครั้ง เผลาเรือน ๗ ครั้ง บัดนี้ แม้พระคันธกุฎี ก็คงจักเป็นเจ้าคนนั้นแหละเผลา ข้าพระองค์ขอมอบส่วนบุญในทานนี้ให้แก่เขาเป็นอันดับแรก ฯ โจรได้ยินคำนั้นแล้ว คิดว่า เราทำกรรมหนักหนอ เศรษฐีนี้ มิได้มีแม้แต่ความโกรธในตัวเรา ผู้ทำความผิดถึงขนาดนี้ ข้ายังได้มอบส่วนบุญในทานนั้นแก่เขาเป็นอันดับแรกเสียด้วย เรากลับประทุษร้ายในเศรษฐีนี้ แม้เทวทัณฑ์จะพึงตกลงบนหัวเราผู้ไม่ขอโทษนุรุชเห็นปานนี้ จึงหมอบลงแทบเท้าเศรษฐีแล้วกล่าวว่า นายขอรับ ยกโทษให้ผมด้วย เมื่อเศรษฐีกล่าวว่า นี้อะไรกัน จึงเรียนว่า นายขอรับ ผมได้กระทำการเห็นปานนี้ไว้ ขอได้ยกโทษให้แก่ผมนี้ด้วยเถิด ฯ

๒. ครั้นนั้น พระศาสดาตรัสถามนางสิริมานั้นว่า เธอมีความผิดอะไร ๆ นางสิริมากราบบทูลว่า พระเจ้าข้า เมื่อวานนี้ หม่อมฉันก่อกรรมชื่อนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เพื่อนหญิงของหม่อมฉัน ห้ามนางทาสีซึ่งกำลังทำร้ายหม่อมฉันอยู่ได้ทำอุปการคุณต่อหม่อมฉันจริง ๆ หม่อมฉันนั้น รู้ซึ่งถึงความดีของเพื่อนหญิงนี้ จึงขอขมาเพื่อนหญิงนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เพื่อนหญิงนั้น พูดกะหม่อมฉันว่า เมื่อพระองค์ยกโทษให้ เราจึงจักยกโทษ ๆ พระศาสดา ได้ยินว่า อย่างนั้นหรือ อุตตรา ฯ นางอุตตรา. อย่างนั้น พระเจ้าข้า เมื่อวานนี้ หญิงสหายของหม่อมฉัน ได้รดเนยใสที่เด็ดพล่านลงบนศีรษะของหม่อมฉัน ฯ พระศาสดา. เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอคิดอย่างไร ฯ นางอุตตรา. หม่อมฉันคิดอย่างนี้ว่า จักรวาลคับแคบนัก พรหมโลกก็ต่ำเกินไป ความดีของหญิงสหายของเราแล ยิ่งใหญ่เพราะ เราได้อาศัยเพื่อนหญิงคนนี้ จึงได้เพื่อที่จะถวายทานและฟังธรรม ถ้าเรามีความโกรธอยู่เหนือเพื่อนหญิงคนนี้ ขอเนยใสอันเด็ดพล่านนี้ จงลวกเราถ้าไม่ใช่แล้ว จงอย่าลวกเลย จึงแผ่เมตตาไปยังนางสิริมานี้ พระเจ้าข้า ฯ พระศาสดาตรัสว่า ถูกต้องละ ถูกต้องละ อุตตรา ความโกรธอย่างนี้ ชนะได้สมควร จริงอยู่ ธรรมดา ความโกรธ ฟังชนะได้ด้วยความไม่โกรธ คนดำ คนบริภาษ ฟังชนะได้ ด้วยการไม่ดำ ด้วยการไม่บริภาษ คนตระหนี่จัดฟังชนะได้ ด้วยการให้ของ ๆ ตน คนชอบพูดเท็จ ฟังชนะได้ด้วยการพูดจริง ดังนี้แล้ว ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า

ฟังชนะความโกรธ ด้วยความไม่โกรธ ฟังชนะคนไม่ดี
ด้วยความดี ฟังชนะคนตระหนี่ด้วยการให้ ฟังชนะคน
พูดจาเหลวไหลด้วยคำจริง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ.๖

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อถ นํ สมีเป จิตา ปุจฺจีสฺส กสฺมา สามิ เอตตํ ฐนํ วิสฺสชฺเชตฺวา กตฺยา
 คนฺธกุฎฺฐิยา ฉามกालเ อปฺโปเจสีติ ฯ โส อาห เอตตํ เม กมฺมํ กตฺวา ตาตา
 อคฺคิอาทึนํ อสฺาธารเณ พุทฺธสฺสเน ฐนํ นิทฺทิตฺตํ ลทฺธํ ปุณฺปิ เอตตํ วิสฺสชฺเชตฺวา
 สตฺถุ คนฺธกุฎฺฐี กาทฺตํ ลภิสฺสามีติ ตฺวญฺจมานโส อปฺโปเจสีนฺติ ฯ โส ปุณฺ ตตฺตํ ฐนํ
 วิสฺสชฺเชตฺวา คนฺธกุฎฺฐี การेतฺวา วิสฺตีสทสฺสภิกฺขุปรึวารสฺส สตฺถุโน ทานํ อทาลิ ฯ
 ตํ ทิสฺวา โจโร จินฺเตสิ อหํ อิมํ อมาเรตฺวา มงฺกุกาทฺตํ น สกฺขิสฺสามิ โทตฺ
 มาเรสฺสามิ นนฺติ นิवासนฺนตเร ฉุริกํ พนฺธิตฺวา สตฺตาทํ วิหารเ วิจฺรนฺโตปิ โสกาสิ
 น ลภิ ฯ มหาเสฏฺฐีปิ สตฺต ทิวสานิ พุทฺธปฺมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทานํ ทตฺวา
 สตฺถารํ วนฺทิตฺวา อาห ภนฺเต มม เอเกน ปุริเสน สตฺตกฺขตฺตํ เขตฺตํ ฉापิตํ
 สตฺตกฺขตฺตํ วเช कुณฺนํ ปาทา จินฺนา สตฺตกฺขตฺตํ เคหํ ฉापิตํ อิทานิ คนฺธกุฎฺฐีปิ
 เตเนว ฉापิตา ภวิสฺสติ อหํ อิมสฺมี ทาเน ปจฺมํ ปตฺตี ตสฺส ทมฺมีติ ฯ ตํ
 สุตฺวา โจโร ภาริยํ วต เม กมฺมํ กตํ เอวํ อปฺราธการเก มยิ อิมสฺส โกปมตฺตมฺปิ
 นตฺถิ อิมสฺมี ทาเน มยฺหเมว ปจฺมํ ปตฺตี เทติ อหํ อิมสฺมี ทุพฺภามิ เอวรूपิ เม
 ปุริสํ อกฺขมาเปนฺตสฺส เทวทณฺโฑปิ มตฺถเก ปเตยฺยาติ คนฺตฺวา เสฏฺฐิสฺส ปาทมฺมุเล
 นิปฺชฺชิตฺวา ขมาหิ เม สามีติ วตฺวา กิ อิทนฺติ วุตฺเต สามิ เอตํ เอตตํ กมฺมํ
 มยา กตํ ตสฺส เม ขมาหีติ อาห ฯ (ธมฺมปทฺฏจกฺถาย ปณฺจโม ภาคเ หน้า ๕๖ - ๕๗)

๒. อถ นํ สตุถา ปุจฺฉิ โภ เต อปราโชติ ฯ ฆนฺเต มยา หิโย อิทฺนฺนาม
 กตํ อถ เม สหายิกา มํ วิหฺเจยมาณา ทาสีโย นินฺวาเรตฺวา มยฺหํ อูปการเมว
 อกาสิ สาหํ อิมิสฺสา คุณํ ชานิตฺวา อิมํ ชมาเปสิ อถ มํ เอสา ตุมฺहेสุ ชมนฺเตสุ
 ชมิสฺสามีติ อาหาติ ฯ เอวํ กิร อุตฺตเรติ ฯ อาม ฆนฺเต หิโย สีเส เม สหายิกาย
 ปกฺกภูจิตฺสปี อาสิตฺตฺนฺติ ฯ อถ ตยา กิ จินฺติตฺนฺติ ฯ จกฺกวาฬํ อติสมฺพาธํ
 พุรฺหมโลโก อติเนโจ มม สหายิกาย คุโณว มหนฺโต อหฺนฺติ เอตํ นิสฺสาย ทานญจ
 ทาทุํ ฐมฺมญจ โสตุํ อลตฺถํ สจฺเจ เม อิมิสฺสา อฺปริ โภโช อตฺถิ อิทํ มํ ททฺตุ
 โน เจ มา ททฺตุติ เอวํ จินฺเตตฺวา อิมํ เมตฺตตาย ฬรี ฆนฺเตติ ฯ สตุถา สาธุ สาธุ
 อุตฺตเร เอวํ โภธํ ชินฺตุํ วฏฺฏติ โภโช หิ นาม อุกฺโกเชน อุกฺโกสภปริภาสโก
 อนุกฺโกสเนน อปริภาสเนน ญทฺฐมฺจฺฉรี อตฺตโน สนฺตกสฺส ทาเนน ชินิตฺพุโป
 มุสวาที สจฺจวจนฺเนน ชินิตฺพุโพติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

อุกฺโกเชน ชินฺเน โภธํ

อสาธุํ สาธุนา ชินฺเน

ชินฺเน กทฺริยํ ทาเนน

สจฺเจนาสิทฺทวาทินฺนฺติ ฯ

(ฐมฺมปทฺฐกฺกถาย ฉฏฺฐโจ ภาโค หน้า ๑๗๓ - ๑๗๔)